

Voorleesvonnis

Rechtbank Limburg, 19 december 2024

Veroordelingen voor fatale afpersing in Bergen (L)

De rechtbank Limburg heeft drie Amerikaanse mannen (van 54, 42 en 37 jaar) en een Zwitserse man (van 54 jaar) veroordeeld voor betrokkenheid bij een uit de hand gelopen afpersing van een Duitse man in Bergen. Daarbij kwam het destijds 58-jarige slachtoffer om het leven. De mannen zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen variërend van 520 dagen tot 17,5 jaar.

De vonnissen zijn zeer omvangrijk. Tijdens de uitspraak heeft de voorzitter de belangrijkste beslissingen en motiveringen voorgelezen. Die zijn terug te lezen in dit voorleesvonnis.

In dit voorleesvonnis zal ik de overwegingen en conclusies van de rechtbank in alle vier de zaken zo inzichtelijk mogelijk weergeven. Vanwege de complexiteit van de zaak en om de verschillende rollen van de individuele verdachten goed te kunnen duiden, ontkom ik er echter niet aan om vaker terug te komen op een onderwerp.

Ik zal in dit voorleesvonnis niet altijd diep ingaan op de juridische overwegingen. Voor die concrete diepgang wordt verwezen naar de schriftelijke vonnissen. Een exemplaar hiervan zal na de uitspraak aan de procespartijen verstrekt worden. De uitspraken zullen zo spoedig mogelijk na de uitspraak ook gepubliceerd worden op rechtspraak.nl.

Zoals altijd geldt dat aan dit voorleesvonnis geen rechten kunnen worden ontleend.

Inleiding

Deze strafzaak gaat over de gewelddadige dood van het slachtoffer. Het politieonderzoek hiernaar heeft de aaneenschakeling van beslissingen en gebeurtenissen blootgelegd, die uiteindelijk geleid hebben tot zijn dood. De vier verdachten die in deze zaak terechtstaan hebben daarin allemaal een rol gespeeld. De vraag is welke rol? Wat was de bedoeling en achtergrond van hun handelen? Welke feitelijke handelingen acht de rechtbank bewezen, en welke juridische kwalificatie hoort daarbij?

Aanleiding van dit alles was de betrokkenheid van het slachtoffer bij een fruitteeltbedrijf dat onder andere een appelboomgaard in Macedonië exploiteerde. De Zwitserse zakenman [A] saneerde met zijn onderneming noodlijdende bedrijven en was kennelijk van plan het fruitteeltbedrijf over te nemen. In die verhouding is onenigheid ontstaan. Verdachte [A] stelt dat het slachtoffer het fruitteeltbedrijf destijds nog geld schuldig was. Een kennis en de echtgenote van het slachtoffer verklaarden echter dat het slachtoffer

aan hen had verteld dat men het slachtoffer op een oneerlijke manier eruit wilde werken. Wat er nu precies aan de hand was, is echter niet duidelijk geworden.

In ieder geval zijn in het politiedossier drie pogingen beschreven om in contact te komen met het slachtoffer. In al deze gevallen fungeerde [A] als opdrachtgever. [A] schakelde de Amerikaanse ex-militair [B] in, die op zijn beurt zijn contacten benaderde. De eerste poging werd ondernomen door [X] en [Y], de tweede door [B] en [Z] en de derde door de huidige verdachten: [B], [C] en [D]. Net als [B] zijn ook zij Amerikaanse legerveteranen.

De rechtbank baseert zich in de vonnissen met name op forensisch bewijs, verklaringen van getuigen, de inhoud van de onder verdachten inbeslaggenomen telefoons en de verklaringen van de verdachten.

Omdat iedere verdachte er belang bij heeft zijn eigen rol kleiner te maken, gebruikt de rechtbank een dergelijke verklaring alleen als deze steun vindt in objectieve bewijsmiddelen of in verklaringen van anderen.

Omdat de rechtbank tot een andere weging van het bewijs komt dan het Openbaar Ministerie en deels zal afwijken van de stellingen van advocaten, zal zij niet alleen haar eigen oordeel onderbouwen, maar ook uitleggen waarom zij een standpunt van het OM of de verdediging niet volgt.

Verweer [C] ten aanzien van de verklaringen van [B] en [D]

Vóór ik aan de inhoud toekom, sta ik eerst nog stil bij het verweer van de verdediging van [C] dat de verklaringen van [B] en [D] en de e-mails die [D] vanuit detentie in de Verenigde Staten stuurde, niet mogen worden gebruikt als bewijs.

De verdediging van [C] heeft bepleit dat de verklaringen van [B] onbetrouwbaar zijn. De rechtbank verwierpt dit verweer.

De verklaringen van [B] vinden steun en verankering in de overige bevindingen van het dossier. Bijvoorbeeld in chatgesprekken waar [C] zelf bij betrokken was, in verklaringen van getuigen en in de verklaringen en e-mails van [D]. Hoewel [D] als verdachte een belang zou kunnen hebben bij het afleggen van een bepaalde verklaring in zijn eigen voordeel, heeft de rechtbank geen aanwijzingen dat [D] er een belang bij zou hebben om over de rol van [C] én over uitlatingen van [C] in strijd met de waarheid te verklaren of mailen. Daarbij komt dat [D] [C] als zijn mentor en grote voorbeeld zag en verder weinig op had met [B], die hij op 25 november 2019 pas voor het eerst ontmoette.

De verdediging heeft bepleit de e-mails en verklaringen van [D] uit te sluiten van het bewijs omdat zij geen effectieve ondervragingsmogelijkheid van [D] heeft gehad.

De rechtbank overweegt als volgt.

[D] is eerst door de FBI verhoord en later door de Nederlandse politie. Tegenover zowel de FBI als de Nederlandse politie heeft [D] voor [C] belastende verklaringen afgelegd, net als in de door hem geschreven en onderschepte e-mails vanuit detentie. Op de terechtzitting van 9 juli 2024 is [D] als verdachte gehoord, waarbij hij wederom een voor [C] belastende verklaring heeft afgelegd. Vervolgens is [D] op 11 juli 2024 als getuige

gehoord in de zaak tegen [C]. Bij die gelegenheid bleef hij bij zijn verklaring van 9 juli. Op vragen van de verdediging heeft [D] toen geen antwoord willen geven en zich beroepen op zijn verschoningsrecht.

Vanwege dat laatste heeft de verdediging inderdaad geen behoorlijke en effectieve gelegenheid gehad om haar ondervragingsrecht uit te oefenen. Dit betekent echter niet zonder meer dat de belastende verklaringen en e-mails van [D] niet als bewijs mogen worden gebruikt. Dat is slechts het geval indien daardoor zijn recht op een eerlijk proces wordt geschonden.

De rechtbank vindt dat daar geen sprake van is. Zij heeft [D] uitgebreid bevraagd op de zitting van 9 juli 2024. Dat was niet alleen gericht op waarheidsvinding, maar ook op toetsing van de betrouwbaarheid van zijn eigen verklaringen en zijn e-mails. In een eerder stadium zijn bovendien de handgeschreven notities van de FBI aan het dossier toegevoegd ter controle van hetgeen in het verslag van de FBI was opgenomen. Beide maatregelen compenseren enigszins dat de vragen van de verdediging niet zijn beantwoord.

Daarbij komt dat de verklaringen en e-mails van [D] niet op zichzelf staan en de overwegingen en conclusies van de rechtbank niet uitsluitend of in een doorslaggevende mate zijn gebaseerd op de verklaringen en e-mails van [D].

De rechtbank verwierpt dus het verweer. De verklaringen van [B] en [D] en de e-mails zijn bruikbaar voor het bewijs.

Samenvatting van de vier vonnissen

Aantreffen van het lichaam van het slachtoffer en het geconstateerde letsel

Op 26 november 2019 rond 15.30 uur wordt in zijn woning het dode lichaam van het slachtoffer aangetroffen. Op foto's is te zien dat het slachtoffer in een plas bloed ligt. Om zijn hoofd was tape aanwezig en er was ijzerdraad bevestigd om de rechterpols en de enkels.

De tape bevond zich ter hoogte van de neus en de mond. Bij het letsel aan de linkerzijde van de hals was de tape doorbroken. Om de rechterpols was ijzerdraad en een elektriciteits snoer gewikkeld. Als het lichaam van het slachtoffer wordt opgetild, is te zien dat de omwikkeling van de rechterpols verbonden is met het ijzerdraad dat om de enkels is gewikkeld. Aan de polsen en enkels is te zien dat dit strak had gezeten.

Uit het medisch-forensisch onderzoek aan het lichaam blijkt dat de halsader en de halsslagader zijn doorgesneden. Dit heeft geleid tot zeer ernstig bloedverlies met overlijden als gevolg.

Er is daarnaast een steekwond in de rechterbovenarm tot op het bot en een steekwond in het rechterbovenbeen tot op het bot. Dit is echter geen dodelijk letsel.

Voorts is een aantal ribben gebroken en is er een breuk in de 12^e borstwervel. Deze letsels zijn bij leven ontstaan door inwerking van uitwendig mechanisch stomp botsend

geweld (zoals vallen, slaan of stoten). De ribbreuken kunnen ook worden verklaard door samendrukkend geweld op de borstkas. De botbreuken hebben geen rol van betekenis gehad bij het intreden van de dood.

Gezien het skeletletsel is het geweld wel zeer hevig geweest.

De onderzoeksresultaten

Er volgt een omvangrijk rechercheonderzoek dat de aanloop naar de gebeurtenissen op 26 november 2019 beschrijft.

Uit het dossier komt zoals al gezegd naar voren dat het slachtoffer betrokken was bij het fruitteeltbedrijf in Macedonië. [A] is van plan dat over te nemen. Door [A] wordt gesteld dat het slachtoffer nog geld schuldig is aan het bedrijf.

[A]

[A] benadert [B] op 2 oktober 2019 over 'de zaak [naam slachtoffer]'. Het slachtoffer zou een schuldbekentenis van 462.000 hebben getekend, maar hij zou voor wel 3 miljoen gestolen hebben. [A] wil in elk geval die 462k innen.

Opvallend is dat [A] op 17 oktober 2019 aan [B] een foto appt van een gehavend gezicht van het slachtoffer. Die foto blijkt op 19 juli 2018 genomen in een hotel in Macedonië. De rechtbank concludeert hieruit dat dit de mishandeling is, waarvan het slachtoffer eerder aangifte heeft gedaan en waarover getuigen verklaren dat hij daar toen zou zijn vastgehouden, bedreigd en mishandeld. Volgens [A] heeft het slachtoffer destijds beloofd te betalen, maar hij is vervolgens nooit meer teruggezien.

Uit het dossier komt naar voren dat [A] de nodige inspanningen heeft verricht om de woon- of verblijfplaats van het slachtoffer te achterhalen. Zo heeft hij al in een eerder stadium een Brits bedrijf ingeschakeld en krijgt hij informatie van iemand die bij het fruitteeltbedrijf is betrokken. Aanvankelijk beschikt [A] alleen over een oud adres van het slachtoffer, maar op 22 oktober 2019 deelt hij het adres [in Bergen] met [X], [Y] en [B]. Bij een succesvolle actie betaalt [A] 50.000 dollar per persoon.

[X] en [Y]

Het dossier bevat de onderlinge berichtenuitwisseling tussen de betrokkenen. Hieruit is af te leiden dat [X] en [Y] als opdracht hadden om via observatie van het slachtoffer te achterhalen waar hij zich begaf en wat een geschikte locatie zou kunnen zijn om hem aan te spreken zonder dat dat te veel in het oog zou lopen, en hem uiteindelijk te bewegen tot betaling.

Op 24 oktober 2019 spreken [X] en [Y] het slachtoffer aan voor zijn woning. Uit een verslag dat [X] hiervan heeft geschreven, volgt dat zij hem te kennen hebben gegeven dat hij geld van het bedrijf had gestolen en dat zij waren gestuurd met een voorstel dat zijn diefstal enigszins aan het bedrijf zou vergoeden én hem in staat zou stellen zware gevolgen te vermijden (*dire consequences*). Die zware gevolgen waren onder andere een ondervraging in de toekomst door individuen met een minder genereus voorstel.

[A] reageert op [X] door te vragen: begrijpt hij wat voor training jullie gehad hebben en begreep hij dat dit echt slecht kon worden (*that this could get real bad*)? Waarop [X] antwoordt: "Hij begreep dat. Ik zei hem dat de volgende jongens niet zo aardig zouden zijn. Hij bleef naar de tattoo kijken die onder mijn mouw uitkwam en zei zelfs dat hij als eens eerder gewond was geraakt."

Uit het dossier volgt dat [A] gaandeweg de druk opvoert. Naar [B] spreekt hij zijn ongenoegen uit over [X] en [Y]. Kennelijk gaan zij liever naar huis in plaats van 50.000 dollar te verdienen en dat begrijpt hij niet. Ondertussen geeft [B] aan [A] aan dat hij al andere mannen aan het regelen is voor deze klus. Eén van hen is een specialist in het observeren en het regelen van ontvoeringen.

Op 27 oktober 2019 vindt er een gesprek plaats tussen [A] en [X] en [Y]. [X] en [Y] weigeren. Uit de berichten van [X] en [Y] volgt dat zij vrezen dat verder meegaan in de plannen van [A] er toe zal leiden dat ze in een Nederlandse gevangenis zullen eindigen.

[B] en [Z]

Nadat de inzet van [X] en [Y] niet het gewenste resultaat heeft gehad, worden [B] en [Z] voor de opdracht ingevlogen. Dat deze klus ook het toepassen van geweld inhoudt en gepaard kan gaan met een wederrechtelijke vrijheidsberoving blijkt uit de berichtenwisseling tussen [B] en [A] waarin gesproken wordt over 'een busje intrekken en mishandelen' ('*snatch*' en '*brutalize in a van*') en hem ergens afgelegen achterlaten als ze vertrekken.

De beslissing is aan [A].

Op 29 oktober 2019 schrijft [B] aan [A] dat hij twee goede kandidaten met een militaire achtergrond heeft klaarstaan.

[A] wil weten of de voorgestelde kandidaten wel stabiel zijn. Deze terughaalactie (recovery) wordt misschien gevolgd door hardcore action, zwart, hardcore. Vervolgens stuurt [B] het indrukwekkende combat cv door van [Z].

Op 17 november 2019 stuurt [A] aan [B] de gegevens van een Maleisische bank. [B] vraagt of dit de ontvangende bank is, hetgeen [A] bevestigt. [B] moet dit printen en meenemen.

Een paar uur later stuurt [A] [B] een document genaamd: '*[naam slachtoffer] RGB deed of trust nov 2019*'. Met daarbij de mededeling: dit moet je ook als print meenemen. Eerder had [A] al laten weten dat hij de betaling via een omweg via een *cryptocentre* zou laten terechtkomen in een zogenaamde *cold wallet*, zodat die totaal niet traceerbaar zou zijn.

Op 21 november 2019 is er een berichtenwisseling tussen [B] en [A] over de wijze waarop het slachtoffer die avond of de ochtend daarop benaderd kan worden. In zijn berichten naar zijn vriendin heeft [B] het over een '*frontal assault*' en '*50k*' uit hem slaan (50.000 dollar is de door [A] in het vooruitzicht gestelde beloning bij succes).

Uit het dossier volgt dat [B] en [Z] die avond nog aan de deur bij het slachtoffer zijn geweest en dat het slachtoffer met hen sprak via een geopend raam op de eerste verdieping en aangaf hen niets schuldig te zijn. Deze actie was dus geen succes.

In de berichten tussen [B] en [A] over hoe nu verder, oppert [B] om de volgende ochtend klaar te staan onder de carport en 'die optie' nog eens te proberen. Met deze optie wordt bedoeld op dat wat reeds eerder door [X] aan [A] werd voorgesteld: namelijk het slachtoffer 's ochtends opwachten als hij naar buiten komt en hem weer terug zijn woning induwen.

[B] heeft het over een 50/50 kans dat het zou kunnen werken. Volgens [B] hangt dat af van in hoeverre het bezoek die avond impact op hem heeft gehad. [A] waagt dat laatste te betwijfelen. Hij is niet tevreden. Hij concludeert dat het slachtoffer niet onder de indruk is van de eerdere mishandeling en de eerdere poging van [X]. [X] had aangekondigd dat de volgende jongens sterker en niet zo aardig zouden zijn. Het slachtoffer komt er weer makkelijk mee weg. [A] geeft verder aan dat [B] het de volgende ochtend vroeg nog een keer moet proberen. Tenzij het te druk op straat is. [B] geeft aan dat [A] om 7 uur telefonisch bereikbaar moet zijn. Maar ook dit loopt op niets uit, omdat het die ochtend te druk is op straat en ze door de burens gespot zijn.

Nadat ook deze poging mislukt is, uit [A] zijn ongenoegen bij [B]. Hij begrijpt niet dat het zo lang duurt bij een witteboordencrimineel zonder beveiliging. Deze mogelijkheid kwijtraken, betekent nog twee klussen in Macedonië kwijtraken. [B] dient een plan uit te werken.

Uit deze bewijsmiddelen volgt dat eind november 2019 de opdracht van [A] aan [B] duidelijk was: het geld moest geïnd worden door middel van overboeking naar een door [A] opgegeven rekening. Voor het geval dat niet zou lukken moesten de documenten getekend worden die [A] aan [B] verzonden had.

[A] wilde op korte termijn resultaat zien. Hij was ontevreden over de zachte aanpak (*soft approach*) van [X] en [Y] en [B] en [Z] en drong aan op een harde aanpak (*hard approach*). Dat bij die harde aanpak het toepassen van geweld toegestaan was, blijkt uit de verklaringen van [B], die ondersteund worden door de berichten tussen [B] en [A] waarin gesproken wordt over ontvoeren en mishandelen in een busje (*snatch en brutalize in a van*). [A] was bereid om bij succes 50.000 dollar per persoon te betalen.

[C] en [D]

Nadat ook de inzet van [B] en [Z] niet tot het gewenste resultaat had geleid, zijn op 24/25 november 2019 [C] en [D] ingevlogen vanuit de Verenigde Staten. Zij landen in de ochtend van 25 november 2019 in Düsseldorf, waar ze later die dag worden opgehaald door [B]. In de contacten met [C] in de aanloop naar het boeken van de tickets naar Europa stelt [B] al dat hij naar een stroomstootwapen (*stun gun*) aan het kijken is. In de groepsapp waaraan [B], [C] en [D] deelnemen wordt gesproken over manieren om de woning van het slachtoffer binnen te komen en hem te overmeesteren. [C] oppert om met geweld de woning in te stormen (*bum rush*), zonder sleutel of schade de deur van de woning te openen (*lockpicking*) en het slachtoffer vervolgens thuis op te wachten, of hem op te wachten als hij naar buiten komt en dan hard terug naar binnen te duwen (*shove him back in fast*). [B] vult dat aan door te stellen dat een harde klap tegen de zijkant van de hals iemand rustig maakt (*brachial stun makes one quiet*).

[B] en [D] verklaren dat het de bedoeling was het slachtoffer te dwingen het geld te betalen. Volgens [D] zou die dwang bestaan uit een intimiderende aanwezigheid. Volgens [B] was het toegestaan indien nodig licht tot matig geweld (*rough him up*) toe te passen, maar had hij dus ook expliciet de opdracht van [A] dat het slachtoffer geen zichtbaar letsel mocht oplopen.

Waar was het opzet van verdachten op gericht?

Op basis van de bewijsmiddelen concludeert de rechtbank dat het de bedoeling was en bleef om het slachtoffer onder druk te zetten om primair geld over te maken dan wel, bij gebreke van geld, documenten te ondertekenen. [B] verklaart dat die druk mocht bestaan uit de uitoefening van licht tot matig geweld.

Dit is in lijn met de *'hard approach/dire consequences'* en *'brutalize in a van'* berichtenwisseling tussen [B] en [A] en de berichtenwisseling tussen [B] en [C] over *stun gun, brachial stun, shove him back in fast* etc. en strookt verder ook met de verklaring van [D] waarin hij aangeeft dat het doel was om door hun intimiderende aanwezigheid het slachtoffer te bewegen tot betaling.

Anders dan het OM is de rechtbank van oordeel dat de zich in het dossier bevindende berichten over messen niet bijdragen aan het bewijs voor medeplegen van gekwalificeerde doodslag. In het dossier bevinden zich chats over messen. Zo berichtte [B] zijn vriendin dat hij een mes had gekocht dat wel 50 duizend dollar waard zou zijn (zijnde de beloning bij een succesvolle inning van de schuld van het slachtoffer) en maakte [D] melding dat zijn *multitool* en/of *folding knife* niet in de handbagage meegenomen mocht worden. Anders dan het openbaar ministerie, is de rechtbank van oordeel dat daaruit niet de conclusie kan worden getrokken dat die messen zijn meegenomen bij de confrontatie met het slachtoffer. Als de medeverdachten al op de hoogte waren van de *multitool* die [C] mogelijk bij zich had, kan daaruit nog niet de conclusie worden getrokken dat zij hadden moeten begrijpen dat een mes gebruikt zou gaan worden bij de afpersing. In de chatgroep waaraan [B], [D] en [C] deelnamen, is daar immers niet over gesproken.

Naar het oordeel van de rechtbank is er daarom géén wettig en overtuigend bewijs dat het (voorwaardelijk) opzet van [A] of van de andere verdachten, voorafgaande aan de confrontatie op 26 november 2019 gericht was op de dood van het slachtoffer, dan wel dat de dood van het slachtoffer een geaccepteerd dan wel ingecalculeerd mogelijk gevolg van hun handelen zou kunnen zijn.

Deze bewijsmiddelen weerleggen wél de stelling van [C] dat het slechts de bedoeling was om het slachtoffer onopgemerkt te observeren (*surveillance*), een methode waarbij het nu net van belang is om géén contact te maken.

Wederrechtelijke vrijheidsberoving

Dat de beoogde afpersing gepaard zou kunnen gaan met een wederrechtelijke vrijheidsberoving volgt uit de omstandigheid dat het enerzijds nu eenmaal enige tijd duurt voordat er voldoende druk is opgevoerd en de betalingshandelingen zijn verricht dan wel de documenten zijn ondertekend, anderzijds wordt in de app berichten tussen [B] en [Z] al gesproken over het meenemen van tape en volgt uit de verklaring van [B] dat het doel van het vasttappen was om het gesprek met het slachtoffer te faciliteren en om de betrokkenen de tijd te gunnen te ontkomen voordat het slachtoffer de politie kon inschakelen. Ook wordt in de berichten tussen [B] en [A] vaker gesproken over ontvoeren (*snatch*).

Wie waren er in de woning van het slachtoffer?

De rechtbank constateert dat de uitvoering is gegaan conform de planning die volgt uit de berichtenwisseling tussen [B] en [C] in de groepsapp waar ook [D] aan deelnam, namelijk door het slachtoffer in de ochtend bij zijn voordeur op te wachten en zo gauw hij zijn voordeur opende hem met kracht terug naar binnen te duwen. Zij hecht geen geloof aan de verklaring van [C] dat die ochtend slechts een laatste observatie zou plaatsvinden of aan de verklaring van [B] dat de missie eigenlijk al was afgeblazen toen het slachtoffer de woning uitkwam en [C] hem plots meteen naar binnen duwde. Beide verdachten bevonden zich immers volgens plan in de onmiddellijke nabijheid van de voordeur op het tijdstip waarop het slachtoffer, conform zijn tijdens diverse observaties vastgestelde vaste gewoonte, rond 7.10 uur zijn woning verliet om naar zijn werk te gaan.

[B] verklaart dat [C] het slachtoffer terug zijn woning heeft ingeduwd, waarna hij met [C] mee naar binnen is gegaan. De verklaring van [B] dat ook [C] de woning is binnengegaan, vindt bevestiging in de verklaring van de buurvrouw van het slachtoffer. Zij heeft verklaard dat zij naast de buurman twee andere stemmen heeft gehoord en twee andere personen in de woning heeft gezien. Zij heeft voorts - iets na 7.35 uur - twee personen uit de woning zien komen en in een auto zien stappen. Dat zij dacht één van die personen te herkennen als de vriendin van de buurman - die aantoonbaar niet aanwezig was - doet geen afbreuk aan de betrouwbaarheid van haar verklaring over het aantal personen dat zij gehoord en gezien heeft. Ook de verklaring van [B] dat hij de trap op en neer is gerend om bindmateriaal te zoeken, vindt bevestiging in de verklaring van [de buurvrouw] dat zij iemand een paar keer snel de trap op en af hoorde lopen. [B] verklaart dat hij op de eerste verdieping kleeerhangers van ijzerdraad heeft gevonden die zijn gebruikt bij het vastbinden van het slachtoffer. Ook heeft hij met dat doel overhemden naar de woonkamer genomen. Dit alles vindt bevestiging in het forensisch dossier. Dit onderzoeksresultaat geeft steun aan het scenario dat een ander dan [B] het slachtoffer gedurende die zoektocht naar bindmateriaal in bedwang heeft gehouden, omdat het slachtoffer anders in staat geweest zou zijn om te vluchten.

[B], [C] en [D] verklaren allemaal dat [C] zijn telefoon aan [D] had gegeven, toen zij die ochtend samen in Bergen arriveerden. [D] heeft met [C]'s telefoon berichten gestuurd naar [B]'s telefoon, waaruit blijkt dat hij hem op de hoogte hield van de tijd dat [B] binnen was en van een buurvrouw die toen buiten was. Ook dit geeft steun aan het scenario dat [C] bij [B] binnen was.

Voorts bevestigt ook [D] de verklaring van [B] dat [B] op een gegeven moment terug naar buiten komt lopen en zegt: *"Come with the car"*. Dit is bovendien in lijn met de waarneming van een buurtbewoner die een man een wenkende armbeweging heeft zien maken in de richting van de man in de auto en 'car' riep of iets dergelijks.

Op basis van voormelde bewijsmiddelen stelt de rechtbank vast dat [B] en [C] samen de woning van het slachtoffer zijn binnengegaan en daar zeker zo'n 15 tot 20 minuten zijn verbleven. [B] heeft op enig moment de woning verlaten om [D] te vragen de auto voor te rijden.

De rechtbank hecht dan ook geen geloof aan de verklaring van [C] dat hij de woning van het slachtoffer in het geheel niet is binnengegaan.

Wat is er gebeurd in de woning van het slachtoffer?

Het slachtoffer is tegen kwart over 7, toen hij zijn huis wilde verlaten om naar het werk te gaan, overvallen en terug de woning in geduwd. Kort daarop is ingelogd op zijn bankapp om te kijken hoeveel geld op zijn rekening stond (7.19 uur). Hij is op een stoel gezet, geslagen en gestoken. Vervolgens zijn [B] en [C] overgegaan tot het vastbinden van het slachtoffer.

Omdat de meegebrachte tape niet voldeed, is [B] in de woning gaan zoeken naar ander bindmateriaal, zoals onder meer ijzerdraad van kleeerhangers. Ook legde [B] de telefoons in het water, naar eigen zeggen om te voorkomen dat het slachtoffer zijn telefoons kon gebruiken om de politie te bellen nadat hij zich bevrijd had.

[B] verklaart dat, toen hij de woning verliet om [D] te vragen de auto voor te rijden, [C] nog doende was met het vastbinden van het slachtoffer. Bij terugkomst in de woning zag hij het slachtoffer in een grote plas bloed liggen. [C] stond er bij en zei: "Ik heb hem vermoord". Daarop verlieten ze de woning. Dit was rond 7.35 uur.

Over het weer instappen in de auto verklaart [D] dat zowel [C] als [B] bloed op hun kleren hadden en dat [B] er hevig ontdaan uit zag (*'like he had seen a ghost', 'shook to his core', 'stunned'*). [D] zag toen pas dat [C] een mes had.

Zowel [B] als [D] verklaren dat [C] vertelde dat hij het slachtoffer gedood heeft door hem de keel door te snijden en dat hij aangaf dat hij op zijn borst is gaan staan om te zorgen dat het bloed sneller wegstroomde. Dit spoort met het aangetroffen letsel.

[D] verklaart voorts dat [C] hem de volgende dag verteld heeft wat er in de woning gebeurd is. [C] heeft [B] de opdracht gegeven om het slachtoffer vast te binden. [C] heeft uit eigen beweging het slachtoffer in zijn schouder en been gestoken omdat [B] te soft was in de wijze waarop hij hem vroeg iets met de computer te doen.

Op basis van deze bewijsmiddelen stelt de rechtbank vast dat [C] het slachtoffer heeft gedood op het moment dat [B] de woning had verlaten om [D] te vragen de auto voor te rijden.

Met betrekking tot de vraag waarom [C] het slachtoffer heeft gedood overweegt de rechtbank het volgende.

Volgens [B] heeft [C] verteld dat hij het slachtoffer heeft moeten doden omdat [B] geen fatsoenlijke tape had geregeld. Dit vindt bevestiging in de verklaring van [D] waaruit volgt dat [C] vertelde geweld te hebben toegepast in de woning omdat in zijn ogen het optreden van [B] te soft was.

Omdat het slachtoffer is gedood toen de poging tot afpersing voltooid was, zijn telefoons onklaar waren gemaakt en [B] de woning had verlaten om de auto te laten voorrijden terwijl [C] nog doende was het slachtoffer vast te binden, moet dit met de bedoeling zijn geweest om de verdachten ter plaatse de tijd te geven om ongezien te kunnen

ontkomen. Omdat er verder ook geen andere reden is aangevoerd dan wel gebleken om het slachtoffer te doden, concludeert de rechtbank dat het slachtoffer is gedood met het oogmerk om zich straffeloosheid te verzekeren.

Dit maakt dat de rechtbank de gekwalificeerde doodslag in de zaak [C] wettig en overtuigend bewezen acht.

Nu [C] hierin alleen is opgetreden, en daarbij ver buiten de grenzen van de gemaakte afspraken is getreden, is alleen hij hier verantwoordelijk voor.

Dit betekent dat de medeverdachten -voor zover tenlastegelegd- worden vrijgesproken van het medeplegen van deze gekwalificeerde doodslag.

Specifiek over [C]

Zoals hiervoor reeds is overwogen worden de stellige verklaringen van [C] dat hij niet in de woning van het slachtoffer is geweest, weerlegd door de bewijsmiddelen. Ook de omstandigheid dat er geen DNA van [C] in de woning van het slachtoffer is gevonden, is niet doorslaggevend voor de vraag of [C] in de woning is geweest. Dat zou bijvoorbeeld kunnen worden verklaard door het dragen van handschoenen, waarover [B] heeft verklaard. Als [C] binnen was maar handschoenen droeg, is de kans dat géén DNA is overgedragen volgens het deskundigenrapport in het algemeen immers groter dan de kans dat wel DNA is overgedragen.

De rol van de overige verdachten, te beginnen met [A].

Uit de berichten van [A] concludeert de rechtbank dat hij zich bewust was van het clandestiene karakter van de door hem verstrekte opdracht.

Zo vond hij het van belang dat:

de door hem ingeschakelde personen niet tot hem te herleiden waren;

geeft hij aan [X] aan dat hij een *coverstory* klaar moet hebben als hem gevraagd wordt waarom hij in Europa is (*visiting family and friends*),

wordt er gesproken over de noodzaak van het gebruik van *burner cars* en *burner phones* (*burner* betekent in dit verband niet te herleiden tot de gebruiker) en vliegt hij naar een andere luchthaven dan de stad waar de afspraak plaatsvindt, zodat een en ander niet zo gauw te koppelen is.

Dit past niet bij een opdracht tot slechts observeren en beleefd aandringen op betaling van een uitstaande schuld. Dit clandestiene karakter volgt tevens uit de mededeling van [A] dat operationele berichten in een groepsapp geplaatst dienen te worden waaraan [A]'s partner [W] die veel praktische zaken regelt zoals vluchten en hotels, niet deelneemt. Dit in verband met de '*plausible deniability*' van [W].

De verklaring van [A] ter terechtzitting waarin hij aangeeft dat dit was om te het voorkomen dat het gezin van [A] civielrechtelijk aansprakelijk gehouden zou worden voor zijn zakelijke transacties, acht de rechtbank niet aannemelijk.

Ook de verklaring van [A] dat hij ofwel geld wilde zien ofwel een verklaring van het slachtoffer dat hij in betalingsonmacht verkeerde (door [A] aangeduid als de *non-*

substance verklaring) vindt onvoldoende steun in het dossier. Een dergelijk verklaring bevindt zich immers niet in de door [A] aan [B] gemaakte stukken, is niet aangetroffen bij de zoeking in Zwitserland en heeft hij ook niet ter onderbouwing van zijn stellingen overgelegd.

[A] verklaart dat hij een overname van het fruitteeltbedrijf aan het onderzoeken was, waarbij de schuldenpositie van het slachtoffer een rol speelde. Voor zover het slachtoffer nog geld schuldig was aan [het fruitteeltbedrijf], zou hij dat dus aan het fruitteeltbedrijf moeten betalen en niet aan [A]. [A] had het fruitteeltbedrijf immers nog niet overgenomen en uit niets blijkt dat [A] namens het fruitteeltbedrijf gerechtigd was tot het innen van die schuld. Uitgaande van de verklaring van [A] valt bovendien niet goed in te zien waarom het van belang was dat [A] buiten beeld bleef en niets naar hem te herleiden mocht zijn. Voorts verklaart dit ook niet de paniek die ontstond toen bleek dat [W] per ongeluk naar het slachtoffer had gebeld, waardoor het slachtoffer een link zou kunnen leggen met [A].

[A] wil de rechtbank doen geloven dat er sprake was van een min of meer legale incasso opdracht. Op basis van het dossier deelt de rechtbank deze visie niet. Dit doet eerder denken aan een criminele afpersing waarbij de opdrachtgever en begunstigde vooral buiten beeld moet blijven.

De rechtbank heeft hiervoor al geoordeeld dat het de intentie was, ook van [A], om het slachtoffer af te persen en dat dit gepaard kon gaan met wederrechtelijke vrijheidsberoving en enig geweld.

[A] sprak tegen [B] zijn ongenoegen uit dat het maar niet lukte om dat geld te innen bij zo'n witteboordencrimineel, ondanks een eerdere mishandeling en de dreiging om de volgende keer minder aardige mannen te sturen. Het was tijd voor een harde aanpak. Daar waar [B] adviseert om te wachten tot meer gekwalificeerde mannen voor deze klus beschikbaar zijn, voert [A] de druk op en stuurt hij aan op een afronding op korte termijn.

De rechtbank is van oordeel dat [A] wel degelijk opzet had op afpersing en wederrechtelijke vrijheidsberoving.

Uit de verklaringen van [B] en de berichtenwisselingen blijkt duidelijk dat [A] als opdrachtgever de operatie vanaf het begin af aan aanstuurde. Vanaf het eerste contact met [B] over deze zaak op 2 oktober 2019 instrueerde, informeerde en besprak [A] wat er gedaan moest en kon worden. Naarmate het succes uitbleef, stuurde [A] aan op een steeds hardere aanpak. Waar nodig gaf [A] ook de 'go' en 'no go' voor het contact met het slachtoffer. [A] zou op het moment dat het slachtoffer daadwerkelijk werd overvallen elders klaar zitten met de nodige apparatuur en gegevens om het wegsluizen van het geld te faciliteren op zodanige wijze dat het niet naar hem te traceren zou zijn.

Bovendien regelde [A], al dan niet via [W], geld, vliegtickets (heen en terug), hotels en (huur-)auto's voor de medeverdachten en hun voorgangers.

Hieruit volgt dat [A] betrokken was voor, tijdens en na de uitvoering van het delict. Er was sprake van een nauwe en bewuste samenwerking en dus van medeplegen. De

rechtbank acht dan ook het meer subsidiair ten laste gelegde bewezen, te weten het medeplegen van poging afpersing en van wederrechtelijke vrijheidsberoving.

Specifiek over [B]

[B] heeft het medeplegen van de poging afpersing en de wederrechtelijke vrijheidsberoving bekend. De rechtbank acht deze feiten dan ook net zoals in de zaak [A] bewezen.

De toerekening van de dood aan de anderen dan [C]

Vervolgens dient de rechtbank de rechtbank de vraag te beantwoorden of de dood van het slachtoffer aan deze verdachten kan worden toegerekend.

De rechtbank heeft vastgesteld dat het doden van het slachtoffer geen onderdeel was van het plan en dat alleen [C] het slachtoffer om het leven heeft gebracht. Hoewel enig geweld als drukmiddel mocht worden gebruikt om het slachtoffer te bewegen het geld over te maken, hadden [B], [D] en [A] geen rekening hoeven te houden met het door [C] toegepaste dodelijk geweld. Het was niet bekend dat [C] een mes bij zich had, terwijl de opdracht van [A] duidelijk was: geen zichtbaar letsel.

Uit de uitlatingen van [C] nadien leidt de rechtbank ook af dat het dodelijk geweld eigenhandig optreden van [C] was. Zo zei hij dat hij daartoe was overgaan omdat [B] 'te soft' was en zijn werk niet goed deed.

De rechtbank concludeert dat [C] de grenzen van de afspraken zodanig heeft geschonden dat het niet meer redelijk is het gevolg, de dood van het slachtoffer, aan [B] en [A] toe te rekenen. Zij worden van dit onderdeel vrijgesproken.

Specifiek over [D]

[D] is door [C] meegevraagd op een klus. Uit de berichtenwisseling in de app-groep waaraan ook [D] deelnam zijn mogelijkheden geopperd om het slachtoffer te overmeesteren. Hieruit volgt dat [D] wist dat het slachtoffer dwingen te betalen met meer geweld gepaard zou gaan dan alleen maar een intimiderende situatie door numeriek overwicht.

Het valt echter ook op dat zijn rol in die plannenmakerij beperkt was. Het initiatief daarin lag vooral bij [B] en [C]. Waar het aanvankelijk nog de bedoeling was dat ook [D] de confrontatie met het slachtoffer mee zou aangaan, is dat plan op enig moment verlaten. [D] is bij de auto gebleven toen [B] en [C] naar de woning van het slachtoffer gingen.

De rechtbank is, anders dan de verdediging, van oordeel dat het niet bijdragen door [D] aan het numerieke overwicht géén vrijwillige terugtrekking oplevert. [D] heeft zich immers niet gedistantieerd van zijn medeverdachten, maar hij:

heeft op de uitkijk gestaan;

is via de telefoon van [C] die hem daarvoor ter beschikking was gesteld in contact gebleven met [B] en [C], door berichten naar [B] en [C] te sturen toen zij in de woning van het slachtoffer waren ('neighbor girl', '20 min' en 'tijd om te vertrekken');

heeft de (vlucht)auto bestuurd.

Dat maakt dus dat sprake is van betrokkenheid bij de planning en behulpzaamheid tijdens en na de uitvoering van het delict. Naar het oordeel van de rechtbank zijn dat vooral gedragingen die doorgaans met medeplichtigheid in verband worden gebracht. Naar het oordeel van de rechtbank is er geen sprake van medeplegen.

De rechtbank acht de meest subsidiair ten laste gelegde medeplichtigheid aan poging afpersing en vrijheidsberoving bewezen.

Gelijk de rechtbank hiervoor heeft overwogen in de zaken [A] en [B] is het niet redelijk hem de dood van het slachtoffer toe te rekenen. Ook hij wordt van dit onderdeel vrijgesproken

Schadevergoeding

De nabestaanden van het slachtoffer hebben schadevergoeding gevorderd.

Omdat de rechtbank alleen [C] verantwoordelijk acht voor de dood van het slachtoffer, worden de vorderingen benadeelde partij in de zaken van de andere verdachten niet ontvankelijk verklaard.

In de zaak van [C] wordt wel schadevergoeding toegewezen. In het vonnis staat precies wat de rechtbank aan wie toekent en waarom soms een deel niet-ontvankelijk wordt verklaard.

Voor nu zal ik volstaan met de in totaal toegewezen bedragen per benadeelde. Deze bedragen worden telkens vermeerderd met de wettelijke rente en ook wordt telkens de schadevergoedingsmaatregel opgelegd.

echtgenote: 40.944,44 euro
dochter: 27.747 euro
dochter: 27.656 euro
moeder: 17.500 euro
broer: 10.000 euro
minderjarige zoon: 20.000 euro

De strafmaat

Redelijke termijn

Vanwege de complexiteit van de zaak en het internationale karakter van het onderzoek stelt de rechtbank in alle zaken de redelijke termijn waarbinnen deze zaak berecht zou moeten zijn geweest op 3 jaar. Maar dan nog is er in alle zaken sprake van een overschrijding van de redelijke termijn. De rechtbank zal hier rekening mee houden.

Strafmaat [C]

De rechtbank acht de gekwalificeerde doodslag wettig en overtuigend bewezen.

Het Openbaar Ministerie heeft een gevangenisstraf van 20 jaren geëist.

In het kader van de bepaling van de strafmaat heeft de rechtbank het volgende overwogen:

[C] heeft op 26 november 2019 het destijds 58-jarige slachtoffer om het leven gebracht om weg te komen met het feit dat hij hem had geprobeerd af te persen en van zijn vrijheid had beroofd.

[C] is een veteraan van het Amerikaanse leger. Nadat hij via via in contact is gebracht met [B], was hij bereid op korte termijn vanuit de VS af te reizen naar Europa voor een incassoklus. Hij nam uit eigener beweging zijn vriend en collega-veteraan [D] mee. De opdracht was het ten behoeve van de Zwitserse zakenman [A] innen van een vermeende schuld bij het slachtoffer van ruim 462.000 euro. Het is niet duidelijk geworden wat [C] nu precies wist van de achtergrond van deze operatie, het dubieuze karakter van die vermeende schuld, de wijze waarop dat geld bij [A] moest komen en de rol van [A] daarin. Wel was [C] bij een succesvolle afronding van de missie een beloning van 50.000 euro in het vooruitzicht gesteld en hij was bereid daarvoor het slachtoffer fors onder druk te zetten. Het slachtoffer is in zijn woning overmeesterd, geslagen, vastgebonden en in zijn arm en been gestoken. Dit alles met als doel hem tot betaling te bewegen.

Toen [C] nog bezig was met het vastbinden van het slachtoffer en [B] de woning verliet om [D] te vragen de auto voor te rijden, heeft [C] op eigen initiatief de hals(slag)aders van het slachtoffer doorgesneden. Hij heeft het overlijden bespoedigd door op de borstkas van het slachtoffer te staan.

De nabestaanden hebben naar voren gebracht wat voor enorme impact het overlijden van het slachtoffer op hen had en heeft. Dit geldt in het bijzonder voor de gruwelijkheid van zijn dood en de wetenschap dat hij veel angst en pijn heeft ervaren in zijn laatste minuten.

Ondanks al het belastende bewijsmateriaal tegen hem, uitgebreide bevragingen en confrontaties op zitting, blijft [C] stellig ontkennen ook maar iets met de dood van het slachtoffer te maken te hebben. Hij schroomt daarbij niet om anderen in een kwaad daglicht te stellen en meermalen de rechtbank naar eigen zeggen 'helderheid' te verschaffen (*to clarify*) over hetgeen zijn medeverdachten eerder hadden verklaard. Dit in een poging een andere draai aan die verklaringen te geven.

Naar het oordeel van de rechtbank doet geen andere straf dan een zeer langdurige gevangenisstraf recht aan de ernst van het handelen van de verdachte.

Er is niet gebleken van persoonlijke omstandigheden die tot een andere conclusie zouden moeten leiden. De rechtbank acht het niet ondenkbaar dat het ongeplande doden van het slachtoffer mede is getriggerd door trauma's opgelopen tijdens [C]'s actieve militaire dienst in diverse oorlogsgebieden. Uit het dossier blijkt dat hij daar zowel fysiek als psychisch letsel aan heeft overgehouden. Gelet op de stellige ontkenning van de verdachte, kon daar echter geen persoonlijkheidsonderzoek naar worden gedaan.

Al met al acht de rechtbank – in beginsel – een gevangenisstraf van 18 jaren gerechtvaardigd.

Vanwege de overschrijding van de redelijke termijn vermindert de rechtbank de straf met 6 maanden. Zij veroordeelt [C] tot een gevangenisstraf van 17 jaar en 6 maanden.

Voorlopige hechtenis

De verdediging heeft verzocht om opheffing dan wel schorsing van het bevel tot voorlopige hechtenis. De rechtbank wijst beide verzoeken af.

De rechtbank acht op basis van dit vonnis de ernstige bezwaren, het recidivegevaar en het vluchtgevaar, zoals deze ook nog recent op 21 juni 2024, 8 juli 2024 en 15 juli 2024, door de rechtbank aanwezig werden geacht, nog altijd aanwezig.

Een actuele afweging van de belangen van de maatschappij en van de verdachte leidt ertoe dat de belangen van de maatschappij bij de detentie van de verdachte nu zwaarder moeten wegen dan de belangen van de verdachte. Dat de verdachte eerder is geschorst uit de voorlopige hechtenis en zich toen keurig heeft gehouden aan de voorwaarden, waaronder het zich in Nederland melden ten behoeve van de inhoudelijke behandeling van de zaak, maakt niet dat de rechtbank er anders over denkt.

Strafmaat [A]

In de zaak [A] acht de rechtbank bewezen de eendaadse samenloop van het medeplegen van een poging tot afpersing en een wederrechtelijke vrijheidsberoving.

De eis van het OM is een gevangenisstraf van 12 jaren.

In het kader van de bepaling van de strafmaat heeft de rechtbank het volgende overwogen:

[A] heeft in oktober en november 2019 de nodige pogingen gedaan om de Duitse zakenman af te persen voor een bedrag van minimaal 462.000 euro. Op 26 november 2019 liep dit uiteindelijk uit op een overval op het slachtoffer in zijn eigen woning in Bergen die gepaard ging met wederrechtelijke vrijheidsberoving.

De achtergrond van deze incasso zou liggen in een vermeende schuld die het slachtoffer zou hebben aan het fruitteeltbedrijf, een kennelijk noodlijdend bedrijf dat de verdachte met zijn bedrijf voornemens was over te nemen en te saneren. Daarbij was het ook van belang dat [A] zelf buiten beeld bleef, zowel als opdrachtgever als begunstigde, door de betaling bijvoorbeeld via rekeningen van een bevriende derde naar een *cryptocentre* en *cold wallet* te laten verlopen.

[A] was de spil in deze criminele actie. Zonder hem had er helemaal geen misdrijf plaatsgevonden. Hij schakelde eerst Britten in om het slachtoffer te lokaliseren en via [B] vervolgens de Amerikanen [X] en [Y] om het slachtoffer te bewegen te betalen. Toen dat niet slaagde, stuurde hij [B] zelf met de andere Amerikaan [Z] en toen ook dat niet lukte werd (in zijn eigen woorden) het 2^e *echelon* gestuurd, [B], [C] en [D]. Zij moesten het geldbedrag binnenhalen, zo nodig onder toepassing van forse intimidatie en enig geweld

Los van de vraag of het slachtoffer daadwerkelijk een schuld aan het fruitteeltbedrijf had, gesteld noch gebleken is dat het slachtoffer een schuld aan [A] in persoon dan wel aan het bedrijf van [A] had. De verdachte wil de rechtbank doen geloven dat er sprake was van een min of meer rechtmatige incassohandeling waarbij wellicht een beetje buiten de

lijntjes werd gekleurd. Dat klopt simpelweg niet en verklaart niet wat er is gebeurd. Dit was gewoon een criminele actie.

[A] neemt op geen enkele wijze verantwoordelijkheid voor zijn handelen en geeft geen blijk van inzicht in het kwalijke ervan. Hij schuift daarentegen de verantwoordelijkheid naar zijn mededaders en wast zijn handen in onschuld. Ondanks al het bewijs van het tegendeel, heeft hij tot en met zijn laatste woord volgehouden niet te weten waarom de mededaders de woning van het slachtoffer zijn binnengegaan.

Naar het oordeel van de rechtbank doet alleen een gevangenisstraf recht aan de ernst van het handelen van de verdachte en zijn rol in deze zaak.

Omdat de rechtbank [A] heeft vrijgesproken van het dodelijke geweld en de dood van het slachtoffer niet aan hem toerekent, zal de straf lager zijn dan door het OM geëist. Dit alleen al omdat het strafmaximum voor de bewezenverklarde strafbare feiten 8 jaren is.

Al met al acht de rechtbank – in beginsel – een gevangenisstraf van 7 jaren een gerechtvaardigd uitgangspunt.

Van bijzondere persoonlijke omstandigheden die tot een andere conclusie zouden moeten leiden is niet gebleken. [A] heeft aangevoerd dat met name zijn zoon nadeel heeft ondervonden en verder nadeel zal ondervinden bij een (verdere) detentie van vader. Het spreekt voor zich dat een detentie van een ouder een nadelig effect kan hebben op een kind. De situatie van deze verdachte is daarin echter niet substantieel anders dan die van de andere verdachten. Ditzelfde geldt voor het gegeven dat de verdachten in deze zaak met naam en toenaam bekend zijn gemaakt in met name de internationale media.

Het recht op rechtsbijstand en familie- en gezinsleven ex art. 6 en 8 EVRM

Met de verdediging stelt de rechtbank vast dat de verdachte tijdens zijn uitleveringsdetentie in Macedonië een te beperkte toegang tot en communicatie met zijn Macedonische advocaten heeft verkregen en daarnaast géén toegang tot en communicatie - in welke vorm dan ook - met zijn Nederlandse advocaat, ondanks meerdere verzoeken daartoe van zijn advocaten aan het Nederlandse OM om dit kort te sluiten met de Macedonische autoriteiten. Dat maakt dat het [A] toen ontbrak aan effectieve rechtsbijstand en dat sprake is van een schending van artikel 6 van het EVRM.

Tijdens zijn uitleveringsdetentie werd [A] gediagnosticeerd met een levensbedreigende verwijde aorta. Hij moest met spoed geopereerd worden. Zelfs met operatie zou de overlevingskans slechts 50% zijn. Ondanks die situatie en ondanks verzoeken van de verdediging, heeft de verdachte niet de kans gekregen om voorafgaand aan die operatie zijn kinderen nog te spreken. Hoewel het Nederlandse OM toestemming voor een gesprek had gegeven, is deze toestemming kennelijk niet aangekomen bij de autoriteiten in Macedonië. Met de verdediging ziet ook de rechtbank hierin een schending van het recht op familie- en gezinsleven.

De rechtbank zal deze schendingen gezamenlijk verdisconteren in de op te leggen straf. De verdachte heeft ruim drie maanden in uitleveringsdetentie verbleven en de rechtbank zal die tijd 'dubbel tellen'. Dat betekent dat de rechtbank een strafvermindering van 3 maanden zal toepassen.

De schending van de redelijke termijn leidt voorts tot een strafvermindering van 6 maanden.

Conclusie

Kortom, de rechtbank zal de verdachte veroordelen tot een gevangenisstraf van 6 jaar en 3 maanden.

Voorlopige hechtenis

De voorlopige hechtenis is sinds medio januari 2022 geschorst tot aan de uitspraak van vandaag. Dat betekent dat de voorlopige hechtenis op dit moment weer herleeft.

De verdediging heeft verzocht om opheffing dan wel (hernieuwde) schorsing van de voorlopige hechtenis. De rechtbank wijst beide verzoeken af.

De rechtbank acht op basis van dit vonnis de ernstige bezwaren en de recidivegrond nog altijd aanwezig.

De voorlopige hechtenis is destijds onder meer geschorst omdat de uitleveringsdetentie in Macedonië in combinatie met de ernstige medische problemen hem zeer zwaar was gevallen en er nog geen zicht was op een inhoudelijke behandeling van deze strafzaak.

Een actuele afweging van de belangen van de maatschappij en van de verdachte leidt tot de conclusie dat de belangen van de maatschappij bij de detentie van de verdachte nu zwaarder moeten wegen dan de belangen van de verdachte. Aan de verdachte is immers een langdurige gevangenisstraf opgelegd, wat niet zonder meer te rijmen is met voortdurende schorsing van de voorlopige hechtenis. Het belang dat de zoon van de verdachte heeft bij verdere begeleiding en steun van zijn vader, en het gegeven dat hij zich tot dusver keurig gehouden heeft aan de schorsingsvoorwaarden, maakt dit voor de rechtbank niet anders.

Strafmaat [B]

Ook in de zaak [B] acht de rechtbank bewezen de eendaadse samenloop van het medeplegen van een poging tot afpersing en een wederrechtelijke vrijheidsberoving.

Het OM heeft een gevangenisstraf van 20 jaren geëist.

In het kader van de bepaling van de strafmaat heeft de rechtbank het volgende overwogen:

Ook [B] is een veteraan van het Amerikaanse leger. Jaren geleden verrichtte hij al eens beveiligingswerkzaamheden voor de Zwitserse zakenman [A]. In oktober 2019 benaderde [A] [B] wederom, ditmaal voor deze incassoklus. [B] heeft vervolgens in oktober en november 2019 het nodige in het werk gesteld om het slachtoffer te bewegen tot betaling van een (beweerdelijke) schuld. Hiervoor schakelde hij ook anderen in, die hij vond in zijn netwerk van (oud)-militairen. Toen dat allemaal niet lukte heeft hij via [C] benaderd die op zijn beurt [D] meenam. In het geval het slachtoffer zou betalen, werd hem een beloning van 50.000 dollar in het vooruitzicht gesteld en zou hij een mooie vervolgklus krijgen voor de beveiliging van een mijn in Afrika.

Uit het dossier volgt dat het slachtoffer tot betaling bewegen, gepaard mocht gaan met enig geweld. Er werd over gesproken om hem te overmeesteren of om hem een busje in te trekken. Het slachtoffer mocht fors onder druk gezet worden en zo nodig mochten er wat klappen uitgedeeld worden. Ook het binnendringen in de woning en het vasttappen van het slachtoffer was gepland. Het was echter nadrukkelijk niet de bedoeling dat er zichtbaar letsel zou worden toegebracht of om het slachtoffer te doden.

Het liep echter anders dan gepland met het overlijden van het slachtoffer als gevolg. [B] heeft aangegeven dat hij diepe spijt heeft van zijn rol in deze aaneenschakeling van gebeurtenissen en dat hij daarvoor zijn verantwoordelijkheid neemt.

Naar het oordeel van de rechtbank doet alleen een gevangenisstraf recht aan de ernst van het handelen van [B] en zijn aandeel in deze zaak.

Omdat de rechtbank [B] heeft vrijgesproken van de primair ten laste gelegde (gekwalficeerde) doodslag en hem ook het dodelijke geweld en de dood van het slachtoffer niet toerekent, zal de straf lager zijn dan geëist door het OM. Dat alleen al omdat het strafmaximum 8 jaren is.

Al met al acht de rechtbank een gevangenisstraf van 6 jaren gerechtvaardigd.

Wegens schending van de redelijke termijn zal de rechtbank de straf met 8 maanden verminderen.

Conclusie

Kortom, de rechtbank zal de verdachte [B] veroordelen tot een gevangenisstraf van 5 jaren en 4 maanden.

Voorlopige hechtenis

Gelet op de hoogte van de gevangenisstraf waartoe de verdachte zal worden veroordeeld, is de situatie als bedoeld artikel 67a lid 3 van het Wetboek van Strafvordering niet aan de orde. De rechtbank zal het verzoek om opheffing van de voorlopige hechtenis daarom afwijzen.

Strafmaat [D]

De rechtbank heeft bewezen geacht de medeplichtigheid aan de eendaadse samenloop van het medeplegen van een poging tot afpersing en een wederrechtelijke vrijheidsberoving.

Het OM heeft een gevangenisstraf van 9 jaren geëist.

In het kader van de bepaling van de strafmaat heeft de rechtbank het volgende overwogen:

[D] is behulpzaam geweest bij een poging om de Duitse zakenman af te persen voor een bedrag van minimaal 462.000 euro. Dat liep op 26 november 2019 uit op een overval op het slachtoffer in zijn eigen woning in Bergen, die gepaard ging met een wederrechtelijke vrijheidsberoving.

Ook [D] is een veteraan van het Amerikaanse leger. Zijn oud-collega en destijds goede vriend [C] is via via in contact gebracht met [B]. [C] heeft vervolgens de verdachte

meegevraagd. De opdracht was het voor de Zwitserse zakenman [A] innen van een vermeende schuld. Niet duidelijk is in hoeverre [D] op de hoogte was van de precieze achtergrond van deze operatie, het dubieuze karakter van die vermeende schuld, de wijze waarop dat geld bij [A] moest komen en de precieze rol van [A]. Wel blijkt uit de bewijsmiddelen dat hem bij een succesvolle afronding van de missie een beloning van 50.000 dollar in het vooruitzicht was gesteld.

Gaandeweg de voorbereidingen is de rol van [D] veranderd in die van medeplichtige die op de uitkijk heeft gestaan, in contact is gebleven met zijn mededaders tijdens de overval, hen heeft gewaarschuwd om te vertrekken en de (vlucht)auto heeft bestuurd.

Naar het oordeel van de rechtbank doet geen andere straf dan een gevangenisstraf recht aan de ernst van het handelen van deze verdachte en zijn rol in deze zaak.

Omdat de rechtbank minder bewezen acht dan het OM, zal de straf lager zijn dan geëist. Dit alleen al omdat de maximum gevangenisstraf voor wat de rechtbank bewezen acht slechts ruim 5 jaar bedraagt.

[D] heeft tot aan de schorsing van de voorlopige hechtenis in totaal 520 dagen in uitleveringsdetentie en voorarrest doorgebracht. Gelet op zijn rol als medeplichtige bij het feitencomplex, zonder dat de dood van het slachtoffer aan hem wordt toegerekend, ziet de rechtbank zich voor de vraag gesteld of [D] terug moet naar de gevangenis.

De rechtbank beantwoordt die vraag ontkennend. Enerzijds gelet op de beperkte rol van de verdachte, zowel voorafgaand als ten tijde van het plegen van het delict. En anderzijds vanwege zijn houding. [D] heeft openheid van zaken gegeven, meteen al bij de FBI en ook ter terechtzitting in Nederland. Hij heeft inzicht getoond in de verwijtbaarheid van zijn handelen en verantwoordelijkheid genomen.

Ook in de zaak van [D] is de redelijke termijn geschonden. Omdat [D] wordt veroordeeld en tot een straf van gelijke duur als het voorarrest, zal de rechtbank volstaan met de constatering van die schending.

Conclusie

De rechtbank zal [D] veroordelen tot een gevangenisstraf van gelijke duur als het voorarrest, te weten 520 dagen.

Voorlopige hechtenis

Gelet op de lengte van de gevangenisstraf waartoe de verdachte zal worden veroordeeld, is de situatie als bedoeld artikel 67a lid 3 van het Wetboek van Strafvordering aan de orde. De rechtbank zal het verzoek om opheffing van de voorlopige hechtenis daarom toewijzen en de voorlopige hechtenis met ingang van heden opheffen. De vordering van het OM tot opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis zal daarom worden afgewezen.

Hoger beroep

De verdachten en het OM hebben twee weken de tijd om hoger beroep in te stellen.